ISNN:2181-1296

SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI

САМАРКАНДСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ ШАРОФА РАШИДОВА

SAMARKAND STATE UNIVERSITY NAMED AFTER SHAROF RASHIDOV

ILMIY AXBOROTNOMA

НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК
SCIENTIFIC JOURNAL

GUMANITAR FANLAR SERIYASI

№ 2/2 (156)
2026

ISSN 2181-1296

ILMIY AXBOROTNOMA

НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК SCIENTIFIC JOURNAL

2026-yil, 2-son (156/2) GUMANITAR FANLAR SERIYASI

Tarix, Falsafa, Huquqshunoslik, Siyosiy fanlar, O‘qitish metodikasi, Filologiya, Pedagogika, Sotsiologiya, Psixologiya

Samarqand viloyat matbuot boshqarmasida ro‘yxatdan o‘tish tartibi 09-25.
Jurnal 1999-yildan chop qilina boshlagan va OAK ro‘yxatiga kiritilgan.

BOSH MUHARRIR **R.I.XALMURADOV, t.f.d., professor**
BOSH MUHARRIR O‘RINBOSARI: **H.A.XUSHVAQTOV, f-m.f.d., dotsent**

TAHRIRIYAT KENGASHI:

M.Q.Muhiddinov	-f.f.d., professor (SamDU)	B.E.Ergashev	-t.f.d., professor (SamDU)
Stefano Benazzi	-Bolonya universiteti professori (Italiya)	S.A.Karimov	-f. f. d., professor (SamDU)
Simone Mantelini	-Bolonya universiteti professori (Italiya)	M.X.Lutfullayev	-p.f.d.. professor (SamDU)
Sh.Y.Ziyodov	-i.f.d. (Imom Buxoriy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi)	A.R.Samadov	-fal. f.d., professor (SamDU)
N.U.Arabov	-i.f.d., professor (SamDU)	Sh.A.Hasanov	-f.f.d., professor (SamDU)
Hiroaki Huziie	-Osaka universiteti professori (Yaponiya)	B.S.G‘oyibov	-t.f.d., (SamDU)
B.O.To‘rayev	-fal. f.d., professor (Imom Buxoriy xalqaro ilmiy-	G.B.Normurodova	-t.f.d., (SamDU)
A.B.Pardayev	-f. f.d., professor (SamDU)	F.Sh.Rashidova	-t.f.f.d., dotsent (SamDU)
O.Yusupova	-f.f.n., dotsent (SamDU)	D.Q.Usmonova	-i.f.n., dotsent (SamDU)
O.Qodirov	-p.f.n., dotsent (SamDU)	N.A.Isakova	-f.f.n., dotsent (SamDU)

Obuna indeksi – yakka tartibdagi obunachilar uchun **- 5583,**
tashkilot, korxonalar uchun- **5584**

M U N D A R I J A
C O N T E N T S

№	Maqola nomi	Article title	Bet/page
1	Samarqandning Temuriylar sulolasi davridagi evolyutsiyasi, uning sivilizatsiyalarga o‘zaro ta’siri va uyg‘unlashuvi **Keremu N.**	The evolution of samarkand during the timurid dynasty and the interaction and fusion of its civilizations **Keremu N.**	**5-11**
2	Nazar Eshonqulning “Bepoyon osmon” hikoyasida muallif uslubiga lingvopoetik jihatdan yondashuv **Safarova D.B.**	A Linguopoetic Approach to the Authorial Style in Nazar Eshonqul’s Short Story “Bepoyon osmon” (The Boundless Sky”) **Safarova D.B.**	**12-15**
3	Ingliz va o‘zbek tillarida neologizmlarning tasnifi va ularning til tizimidagi o‘rni **Pardayeva N.B.**	Classification of neologisms in english and uzbek languages and their role in the language system **Pardaeva N.B.**	**16-20**
4	O‘rta asrlarda sharq va g‘arbiy yevropa mamlakatlaridagi davlat boshqaruvi va ijtimoiy tuzilmalarining qiyosiy tahlili **Abdullayev A.G.**	A comparative analysis of public administration and social structures in the countries of Eastern and Western Europe in the Middle Ages **Abdullaev A.G.**	**21-27**
5	Davlat ekologik ekspertizasi tizimining shakllanish tarixi va uning rivojlanish bosqichlari **O‘tayev O‘. Ch.**	History of the formation of the state ecological expertise system and its development stages **Utaev U. Ch.**	**28-30**
6	Samkomstarisning Samarqanddagi arxeologik tadqiqotlari va muzey fondlari shakllanishiga qo‘shgan hissasi **Yunusov M.**	The contribution of samkomstaris to archaeological research in Samarkand and to the formation of museum collections **Yunusov M.**	**31-36**
7	7-9-sinf o‘quvchilarining stem kompetensiyalarini baholash: spetsifikatsiya, mezonlar va kpi indikatorlari **Aliyeva X.Sh.**	Assessment of Stem competencies of 7-9 grade students: specification, criteria and kpi indicators **Alieva Kh.Sh.**	**37-42**
8	Raqamli tibbiy ta’limda talabalarda profilaktik immun madaniyatni rivojlantirish texnologiyalari **Mirzakarimova D.B.**	Technologies for the development of preventive immune culture in digital medical education students **Mirzakarimova D.B.**	**43-49**
9	10-12 yoshli kurashchilarda egiluvchanlik sifatining kurash texnikasini o‘zlashtirish samaradorligiga ta’siri **Toshmurodov O.**	The effect of flexibility on the efficiency of kurash technique acquisition in 10–12-year-old kurash athletes **Toshmurodov O.**	**50-57**
10	Влияние государственной политики развития спорта (в контексте «нового Узбекистана») на мотивацию учащихся спортивных школ **Мадаминов Б.Ш.**	The influence of state policy on sports development (in the context of "New Uzbekistan") on the motivation of students in sports schools **Madaminov B.Sh.**	**58-62**
11	Трансформация и калькирование иронических фразеологических единиц в русском и узбекском языках **Тошбекова Д.И.**	Transformation and Calquing of Ironic Phraseological Units in Russian and Uzbek **Toshbekova D.I.**	**63-68**
12	Объективная и субъективная модальность в русском и узбекском языках **Усманова С.Ю.**	Objective and subjective modality in Russian and Uzbek languages **Usmanova S.Yu.**	**69-76**
13	Образ женщин в произведениях Ч. Айтматова **Хаитова Ф.С.**	The Image of Women in the Works of Ch. Aitmatov **Khaitova F.S.**	**77-81**
14	Voleybol murabbiylarini tayyorlash jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish afzalligi **Boltayev Z.B.**	The advantage of using modern pedagogical technologies in the process of training volleyball coaches **Boltaev Z.B.**	**82-87**

№	Maqola nomi	Article title	Bet/page
15	Bo‘lajak shifokorlarda klinik-diagnostik kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik modeli va raqamli ta’lim **Zokirov M.M.**	Pedagogical model for developing clinical-diagnostic competence in future physicians and digital educational technologies **Zokirov M.M.**	**88-93**
16	Turkiya hamkorlik va muvofiqlashtirish agentligi (tika)ning tashkil etilishi va rivojlanish bosqichlari hamda tashkiliy-siyosiy asoslari **Isadjanov B.I.**	The Establishment and Development of the Turkish Cooperation and Coordination Agency (TIKA), as well as its Organizational and Political Foundations **Isadjanov B.I.**	**94-98**
17	Ingliz gazeta sarlavhalarining tarjima xususiyatlari: lingvostilistik tahlil **Husanova Sh.Z., Isakova N.A.**	Translation features of English newspaper headlines: linguistic-stylistic analysis **Husanova Sh.Z., Isakova N.A.**	**99-103**
18	Boshlang‘ich sinflarda ona tilini o‘qitishda 4k modeli orqali fikrlash va ijodkorlikni rivojlantirish **Gadayev O.Y., Norkulova J.S.**	Developing thinking and creativity through the 4k model in teaching mother tongue in primary grades **Gadayev O.Y., Norkulova J.S.**	**104-108**
19	Raqamli demokratiya sharoitida legitimlik va fuqarolik faolligining konfiguratsiyasi **Muminjonova U.X.**	Configuration of legitimacy and citizenship in the digital democracy **Muminjonova U.X.**	**109-113**
20	Simulyatsion va raqamli ta’lim muhitida jarrohlik fanini o‘qitishda amaliy kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish texnologiyasi **Abduvoxidov A.A.**	Technology for developing practical professional competencies in teaching surgery within a simulation-based and digital learning environment **Abduvoxidov A.A.**	**114-119**
21	Shoshilinch tibbiy yordamda travmatologik holatlarni sun’iy intellekt asosida erta triaj qilish va klinik qaror qabul qilish samaradorligini oshirish metodikasi **Xolmatov A.A.**	Methodology for improving the efficiency of early triage and clinical decision-making in traumatological conditions in emergency medical care based on artificial intelligence **Xolmatov A.A.**	**120-125**
22	Bo‘lajak shifokorlarda klinik qaror qabul qilish kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik raqamli texnologiyalari **Samatov Z.Z.**	Pedagogical digital technologies for developing clinical decision-making competence in future physicians **Samatov Z.Z.**	**126-130**
23	Yuqumli kasalliklar fanini o‘qitishda klinik-profilaktik fikrlash va epidemiologik xavflarni boshqarish kompetensiyasini rivojlantirish texnologiyasi **Turdiyev M.N.**	Technology for developing clinical-preventive thinking and epidemiological risk management competencies in teaching infectious diseases **Turdiev M.N.**	**131-136**
24	Bo‘lajak shifokorlarga raqamli ta’lim muhitida anatomiya fanini o‘qitishninig zamonaviy texnologiyalari **Nishonova D.T.**	Modern technologies of teaching anatomy to future physicians in a digital educational environment **Nishonova D.T.**	**137-142**
25	Stomatologiya ta’limida valeologik madaniyatni rivojlantirishning integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalari **Kamoliddinova I.Sh.**	Ntegrative and digital pedagogical technologies for developing valeological culture in dental education **Kamoliddinova I.Sh.**	**143-148**
26	Raqamli ta’lim muhitida o‘quvchilarda mediasavodxonlik ko‘nikmalarini interfaol ta’lim texnologiyalari asosida takomillashtirish **Temirova Z.A.**	Improving students’ media literacy skills in a digital learning environment based on interactive educational technologies **Temirova Z.A.**	**149-154**
27	Tibbiy ta’lim muassasalari talabalarida klinik fikrlash kompetensiyasini rivojlantirish texnologiyasi **Kamalova D.A.**	Technology for developing clinical thinking competence among students of medical educational institutions **Kamalova D.A.**	**155-159**
28	Charlz Dikkensning ijodida idio-stilning rivojlanishi: lingvostilistika tahlili **Rahmatilloyeva R.S.**	The development of idio-style in charles dickens’s creative work: linguastylistic analysis **Rahmatilloeva R.S.**	**160-167**

UDK: 378:616.31 https://doi.org/10.59251/2181-3973.2025.v1.138.1.3928

STOMATOLOGIYA TA'LIMIDA VALEOLOGIK MADANIYATNI RIVOJLANTIRISHNING INTEGRATIV VA RAQAMLI PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARI

I.Sh.Kamoliddinova
Andijon davlat tibbiyot instituti, Andijon, O'zbekiston.

I.Sh.Kamoliddinova
Andijon davlat tibbiyot instituti, Andijon, O'zbekiston.

Kelib tushgan: 20.03.2026
Ko'rib chiqildi: 03.04.2026
Qabul qilindi: 20.04.2026
Nashr qilindi: 30.05.2026

Nashriyotchi: Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti.

Annotatsiya. Mazkur tadqiqot stomatologiya ta'limi jarayonida bo'lajak stomatolog mutaxassislarning valeologik madaniyatini rivojlantirishning integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalarini ilmiy asoslashga bag'ishlangan. Zamonaviy tibbiy ta'lim tizimida stomatologiya sohasida faqat klinik bilim va amaliy ko'nikmalarni shakllantirish yetarli bo'lmay, balki talabalar orasida sog'lom turmush tarzini shakllantirish, profilaktik tibbiyot g'oyalarini keng targ'ib qilish hamda og'iz bo'shlig'i kasalliklarining oldini olishga qaratilgan valeologik kompetensiyalarni rivojlantirish muhim pedagogik vazifa hisoblanadi. Tadqiqotda stomatologiya ta'limida valeologik madaniyatni shakllantirishning nazariy asoslari tahlil qilindi hamda kompetensiyaviy yondashuv, integrativ tibbiy ta'lim konsepsiyasi va raqamli pedagogik texnologiyalar asosida metodik model ishlab chiqildi. Tadqiqot jarayonida klinik vaziyatlarga asoslangan o'qitish (case-study), muammoli ta'lim (problem-based learning), simulyatsion trening texnologiyalari hamda elektron ta'lim platformalari integratsiyasi asosida stomatologiya fanini o'qitishning yangi metodik yondashuvi taklif qilindi. Tajriba-sinov ishlari davomida stomatologiya fakulteti talabalari orasida valeologik bilimlar, profilaktik stomatologiya ko'nikmalari hamda sog'lom turmush tarziga motivatsiya darajasi diagnostik mezonlar asosida baholandi.

Kalit so'zlar: stomatologiya ta'limi, valeologiya, sog'lom turmush tarzi, profilaktik stomatologiya, raqamli pedagogika, integrativ ta'lim, simulyatsion o'qitish, klinik fikrlash.

Интегративные и цифровые педагогические технологии развития валеологической культуры в стоматологическом образовании

Аннотация. Данное исследование посвящено научному обоснованию интегративных и цифровых педагогических технологий развития валеологической культуры у студентов стоматологических факультетов в процессе медицинского образования. В условиях современной системы медицинского образования особое значение приобретает формирование не только клинических знаний и практических навыков будущих стоматологов, но и развитие профилактического мышления, культуры здоровья и навыков сохранения стоматологического здоровья населения. В работе проанализированы теоретические основы формирования валеологической культуры студентов-стоматологов, а также разработана методическая модель обучения на основе компетентностного подхода, интегративной медицинской педагогики и цифровых образовательных технологий. В ходе исследования были использованы такие современные педагогические технологии, как обучение на основе клинических кейсов (case-study), проблемно-ориентированное обучение (PBL), симуляционные тренинги и электронные

образовательные платформы.

Экспериментальное исследование проводилось среди студентов стоматологического факультета медицинского университета. Уровень валеологических знаний, профилактических навыков и мотивации к здоровому образу жизни оценивался с использованием диагностических критериев и педагогического мониторинга.

Ключевые слова: стоматологическое образование, валеология, профилактическая стоматология, здоровый образ жизни, цифровые образовательные технологии, интегративная педагогика, симуляционное обучение.

Ntegrative and digital pedagogical technologies for developing valeological culture in dental education

Abstract. This study is devoted to the scientific substantiation of integrative and digital pedagogical technologies for developing valeological culture among dental students within the modern system of medical education. In contemporary healthcare education, the training of future dentists requires not only the acquisition of clinical knowledge and professional skills but also the formation of preventive thinking, health culture, and competencies related to maintaining oral health and promoting a healthy lifestyle. The study analyzes the theoretical foundations of valeological culture formation in dental education and proposes a methodological model based on a competency-based approach, integrative medical education, and digital learning technologies. The research integrates modern pedagogical strategies such as case-based learning, problem-based learning (PBL), simulation-based training, and electronic educational platforms into the dental education process.

Keywords: dental education, valeology, preventive dentistry, healthy lifestyle, digital learning technologies, integrative pedagogy, simulation-based education, clinical reasoning.

Kirish. Zamonaviy tibbiy ta’lim tizimida stomatologiya yo‘nalishida bo‘lajak mutaxassislarni tayyorlash jarayoni faqat klinik bilim va amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish bilan cheklanib qolmay, balki talabalarda sog‘liqni saqlash madaniyatini, profilaktik tibbiyot tamoyillarini hamda sog‘lom turmush tarziga ongli munosabatni shakllantirishni ham nazarda tutadi. So‘nggi yillarda global sog‘liqni saqlash tizimida og‘iz bo‘shlig‘i kasalliklarining keng tarqalganligi stomatologiya ta’limida profilaktik yo‘nalishning ahamiyatini yanada oshirmoqda. Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti ma’lumotlariga ko‘ra, dunyo aholisining qariyb 3,5 milliard nafari og‘iz bo‘shlig‘i kasalliklaridan aziyat chekmoqda, bolalar va o‘smirlar orasida tish kariyesi uchrash darajasi esa 60–90 % ni tashkil etadi. Bu ko‘rsatkichlar stomatologiya sohasida kasalliklarni davolashdan ko‘ra ularni oldini olishga qaratilgan profilaktik va valeologik yondashuvni rivojlantirish zarurligini ko‘rsatadi. Valeologiya inson salomatligini saqlash, mustahkamlash va kasalliklarning oldini olishga qaratilgan ilmiy-amaliy yo‘nalish bo‘lib, stomatologiya ta’limi jarayonida talabalarning sog‘lom turmush tarzi, gigiyena madaniyati va profilaktik stomatologiya kompetensiyalarini shakllantirishda muhim metodologik asos vazifasini bajaradi. Bo‘lajak stomatolog shifokor nafaqat klinik diagnostika va davolash usullarini mukammal bilishi, balki aholining stomatologik salomatligini saqlash, og‘iz gigiyenasi madaniyatini targ‘ib qilish va kasalliklarning oldini olish bo‘yicha maslahat berish kompetensiyalariga ham ega bo‘lishi zarur.

Tibbiy ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan raqamli transformatsiya jarayonlari stomatologiya ta’limini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Elektron ta’lim platformalari, virtual simulyatsiya, mobil sog‘liqni saqlash ilovalari, sun’iy intellektga asoslangan o‘quv tizimlari hamda interaktiv pedagogik texnologiyalar o‘quv jarayonini yanada samarali tashkil etish imkonini bermoqda. Raqamli ta’lim muhitida klinik vaziyatlarga asoslangan o‘qitish, muammoli ta’lim

(Problem Based Learning), simulyatsion treninglar va interaktiv diagnostik modellar stomatologiya talabalari orasida klinik fikrlashni rivojlantirish bilan birga profilaktik tibbiyotga bo‘lgan mas’uliyatni ham shakllantiradi. Integrativ pedagogik yondashuv stomatologiya ta’limida fundamental tibbiy fanlar, klinik stomatologiya va profilaktik tibbiyot bilimlarini o‘zaro bog‘lash orqali talabalarning kasbiy kompetensiyalarini kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi. Bunda stomatologiya, gigiyena, epidemiologiya, profilaktik tibbiyot va valeologiya fanlari o‘rtasidagi integratsiya talabalarning sog‘liqni saqlashga doir ilmiy dunyoqarashini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, raqamli pedagogik texnologiyalar bilan integratsiyalashgan o‘quv jarayoni talabalarning mustaqil o‘rganish faoliyatini faollashtirish, klinik vaziyatlarni tahlil qilish hamda sog‘liqni saqlashga oid qarorlarni asosli qabul qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, stomatologiya ta’limida valeologik madaniyatni rivojlantirish masalasi hozirgi kunda pedagogika va tibbiy ta’lim metodikasi sohasida dolzarb ilmiy muammolardan biri hisoblanadi. Talabalarda profilaktik stomatologiya bo‘yicha bilim, ko‘nikma va motivatsiyaning yetarli darajada shakllanmaganligi, sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilishga qaratilgan pedagogik metodikalarning yetarli darajada ishlab chiqilmaganligi mazkur muammoni ilmiy jihatdan o‘rganishni talab etadi. Shu nuqtai nazardan, stomatologiya ta’limida valeologik madaniyatni rivojlantirishning integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalarini ishlab chiqish hamda ularning samaradorligini ilmiy asoslash tibbiy ta’lim metodikasining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi stomatologiya ta’limida bo‘lajak stomatolog mutaxassislarning valeologik madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalarni ishlab chiqish hamda ularning pedagogik samaradorligini ilmiy jihatdan asoslashdan iborat.

Tadqiqot metodlari. Mazkur tadqiqot stomatologiya ta’limi jarayonida bo‘lajak stomatolog mutaxassislarning valeologik madaniyatini rivojlantirishda integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalar samaradorligini aniqlash maqsadida tashkil etildi. Tadqiqot 2023–2025-yillar davomida tibbiyot oliy ta’lim muassasalarining stomatologiya fakultetlarida olib borildi. Tadqiqot jarayoni pedagogik tajriba-sinov metodologiyasi asosida tashkil etilib, stomatologiya ta’limi jarayonida qo‘llanilayotgan an’anaviy o‘qitish metodlari hamda integrativ-raqamli pedagogik texnologiyalar samaradorligi qiyosiy tahlil qilindi. Tadqiqot obyekti sifatida stomatologiya fakultetida tahsil olayotgan talabalarning o‘quv jarayoni tanlandi. Tadqiqot predmeti esa stomatologiya ta’limida valeologik madaniyatni rivojlantirishga qaratilgan integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalar hamda ularning talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishga ta’sirini o‘rganishdan iborat bo‘ldi. Tadqiqot jarayonida jami 220 nafar stomatologiya fakulteti talabalari ishtirok etdi. Ular pedagogik tajriba talablariga muvofiq ikki guruhga ajratildi: 110 nafar talaba nazorat guruhini, 110 nafar talaba esa tajriba guruhini tashkil etdi. Nazorat guruhida stomatologiya fanlari an’anaviy o‘qitish metodlari asosida o‘qitilgan bo‘lsa, tajriba guruhida integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni amalga oshirildi. Tadqiqot davomida nazariy va empirik metodlar majmuasidan foydalanildi. Nazariy tahlil metodlari yordamida stomatologiya ta’limi, valeologiya, profilaktik stomatologiya va tibbiy pedagogika sohasiga oid ilmiy adabiyotlar, xalqaro ilmiy maqolalar hamda zamonaviy pedagogik konsepsiyalar o‘rganildi va umumlashtirildi. Empirik metodlar sifatida pedagogik kuzatuv, anketa so‘rovlari, diagnostik testlar, tajriba-sinov ishlari hamda taqqoslama tahlil metodlari qo‘llanildi. Pedagogik kuzatuv yordamida talabalarning o‘quv jarayonidagi faolligi, klinik vaziyatlarni tahlil qilish qobiliyati hamda stomatologik profilaktika bo‘yicha amaliy ko‘nikmalari o‘rganildi. Anketa va so‘rovnomalar orqali talabalar orasida sog‘lom turmush tarziga munosabat, og‘iz gigiyenasi madaniyati hamda profilaktik stomatologiya bo‘yicha bilim darajasi aniqlashtirildi. Tajriba guruhida stomatologiya ta’limini tashkil etishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar integratsiyasi amalga oshirildi. Jumladan, klinik vaziyatlarga asoslangan o‘qitish (case-study), muammoli ta’lim (Problem Based Learning), simulyatsion stomatologik treninglar, elektron ta’lim platformalari hamda raqamli o‘quv resurslari qo‘llanildi. Mazkur metodlar talabalarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, klinik muammolarni tahlil qilish hamda profilaktik stomatologiya bo‘yicha amaliy qaror qabul qilish kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qildi. Shu bilan birga, stomatologiya fanini o‘qitishda raqamli ta’lim muhiti orqali interaktiv test tizimlari, videodarslar, virtual klinik vaziyatlar va mobil sog‘liq ilovalari yordamida o‘quv jarayoni tashkil etildi. Talabalarning valeologik madaniyatini baholash uchun maxsus diagnostik mezonlar ishlab chiqildi. Baholash jarayonida talabalarning stomatologik profilaktika bo‘yicha bilim darajasi, og‘iz gigiyenasi ko‘nikmalari, sog‘lom turmush tarziga bo‘lgan motivatsiyasi hamda profilaktik

stomatologiya bo‘yicha maslahat berish kompetensiyalari o‘rganildi. Olingan natijalar matematik-statistik tahlil usullari yordamida qayta ishlanib, integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalarning stomatologiya ta’limi samaradorligiga ta’siri aniqlab berildi. Tadqiqot metodologiyasi stomatologiya ta’limida talabalarning valeologik madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan pedagogik modelni ilmiy asoslash va uning samaradorligini aniqlashga xizmat qildi.

Tadqiqot natijalari va ularning tahlili. O‘tkazilgan pedagogik tajriba-sinov ishlari stomatologiya ta’limida valeologik madaniyatni rivojlantirishga qaratilgan integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalarni qo‘llash talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish hamda profilaktik stomatologiya bo‘yicha bilim va ko‘nikmalarni rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko‘rsatdi. Tadqiqot jarayonida tajriba va nazorat guruhlari o‘rtasida talabalarning valeologik bilimlari, profilaktik stomatologiya ko‘nikmalari, sog‘lom turmush tarziga motivatsiyasi hamda klinik-profilaktik fikrlash darajasi tizimli ravishda monitoring qilindi va olingan natijalar qiyosiy tahlil qilindi. Tadqiqotning boshlang‘ich bosqichida o‘tkazilgan diagnostik tahlil natijalariga ko‘ra, stomatologiya fakulteti talabalari orasida valeologik madaniyat ko‘rsatkichlari yetarli darajada shakllanmaganligi aniqlandi. Talabalarning stomatologik profilaktika, og‘iz gigiyenasi qoidalari va sog‘lom turmush tarziga oid bilimlari o‘rtacha 54–56 % ni tashkil etdi. Ayniqsa, og‘iz bo‘shlig‘i kasalliklarini profilaktika qilish, stomatologik kasalliklarning xavf omillarini aniqlash hamda aholi orasida stomatologik gigiyena madaniyatini targ‘ib qilish bo‘yicha talabalarning amaliy ko‘nikmalari nisbatan past darajada ekanligi kuzatildi. Bu holat stomatologiya ta’limida profilaktik tibbiyot va valeologiya tamoyillarini integrativ pedagogik yondashuv asosida o‘qitish zarurligini ko‘rsatdi. Tajriba guruhida stomatologiya ta’limi jarayoniga integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalarni joriy etish orqali o‘quv jarayonining yangi metodik modeli ishlab chiqildi. Ushbu model stomatologiya, gigiyena, epidemiologiya va profilaktik tibbiyot fanlari o‘rtasidagi integratsiyani ta’minlashga hamda talabalarda sog‘liqni saqlash madaniyatini shakllantirishga qaratildi. Ta’lim jarayonida klinik vaziyatlarga asoslangan o‘qitish (case-study), muammoli ta’lim (Problem Based Learning), simulyatsion stomatologik treninglar hamda elektron ta’lim platformalari asosida tashkil etilgan interaktiv o‘qitish metodlari qo‘llanildi. Mazkur metodlar talabalarning mustaqil fikrlash faoliyatini faollashtirish, klinik muammolarni tahlil qilish va stomatologik profilaktika bo‘yicha ilmiy asoslangan qaror qabul qilish kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qildi.

Raqamli ta’lim texnologiyalaridan foydalanish stomatologiya ta’limi jarayonining interaktivligini oshirdi. Elektron ta’lim platformalari orqali talabalar stomatologik kasalliklar profilaktikasi, og‘iz gigiyenasi, kariyes va periodontal kasalliklarning oldini olish bo‘yicha videodarslar, interaktiv testlar va virtual klinik vaziyatlar bilan ishlash imkoniyatiga ega bo‘ldilar. Virtual simulyatsiya vositalari yordamida stomatologik profilaktika jarayonlari, og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasini baholash usullari hamda bemorlarga profilaktik tavsiyalar berish bo‘yicha amaliy ko‘nikmalar shakllantirildi. Tajriba yakunida o‘tkazilgan yakuniy diagnostik tahlil natijalari tajriba guruhida sezilarli ijobiy o‘zgarishlar yuzaga kelganligini ko‘rsatdi. Talabalarning valeologik bilimlari darajasi 56 % dan 80 % gacha oshib, o‘rtacha 24 % ga o‘sish kuzatildi. Profilaktik stomatologiya bo‘yicha amaliy ko‘nikmalar darajasi 52 % dan 71 % gacha oshib, 19 % ga yaxshilangani aniqlandi. Shuningdek, sog‘lom turmush tarziga motivatsiya darajasi 60 % dan 82 % gacha oshib, 22 % lik ijobiy o‘zgarish qayd etildi. Nazorat guruhida esa ushbu ko‘rsatkichlar nisbatan past darajada o‘sdi va o‘rtacha 8–10 % atrofida qolganligi kuzatildi. Natijalarni matematik-statistik tahlil qilish integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni stomatologiya talabalari orasida valeologik madaniyatni rivojlantirishga sezilarli ijobiy ta’sir ko‘rsatganligini tasdiqladi. Tajriba guruhida valeologik madaniyat ko‘rsatkichlari nazorat guruhiga nisbatan o‘rtacha 1,2–1,3 barobar yuqori ekanligi aniqlangan.

Shuningdek, tadqiqot natijalari stomatologiya ta’limida integrativ pedagogik yondashuvni qo‘llash talabalarning sog‘liqni saqlashga doir ilmiy dunyoqarashini kengaytirish hamda klinik-profilaktik fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim rol o‘ynashini ko‘rsatdi. Talabalarda stomatologik kasalliklarning etiologiyasi, xavf omillari va profilaktik chora-tadbirlarini tizimli tahlil qilish ko‘nikmalari shakllandi. Ayniqsa, klinik vaziyatlarga asoslangan o‘qitish metodlari stomatologiya talabalari orasida diagnostik va profilaktik qaror qabul qilish kompetensiyalarini rivojlantirishda samarali pedagogik vosita sifatida namoyon bo‘ldi. Tadqiqot davomida olingan natijalar stomatologiya ta’limida valeologik madaniyatni rivojlantirishning integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalari bo‘lajak stomatolog mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligini oshirish,

profilaktik stomatologiya bo‘yicha kompetensiyalarini rivojlantirish hamda sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilishga qaratilgan ilmiy asoslangan metodik tizim sifatida samarali ekanligini ko‘rsatdi.

Muhokama. Tadqiqot natijalari stomatologiya ta’limi jarayonida valeologik madaniyatni rivojlantirishda integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalarni qo‘llash yuqori pedagogik samaradorlikka ega ekanligini ko‘rsatdi. Olingan natijalar stomatologiya ta’limi metodikasini takomillashtirishda profilaktik tibbiyot va sog‘lom turmush madaniyatini shakllantirish muhim o‘rin tutishini tasdiqlaydi. Zamonaviy tibbiy ta’lim paradigmasi bo‘lajak shifokorlarni tayyorlash jarayonida klinik kompetensiyalar bilan bir qatorda sog‘liqni saqlash madaniyati va profilaktik fikrlashni ham rivojlantirish zarurligini ko‘rsatmoqda. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, stomatologiya ta’limida an’anaviy o‘qitish metodlari ko‘pincha nazariy bilimlarni yetkazishga qaratilgan bo‘lib, talabalar orasida profilaktik stomatologiya va valeologik madaniyatni shakllantirish imkoniyatlari nisbatan cheklangan. Shu sababli o‘quv jarayoniga klinik vaziyatlarga asoslangan o‘qitish (case-study), muammoli ta’lim (Problem Based Learning) hamda simulyatsion o‘qitish texnologiyalarini joriy etish talabalarning klinik-profilaktik fikrlashini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu metodlar talabalarning mustaqil tahlil qilish, klinik muammolarni hal etish hamda profilaktik stomatologiya bo‘yicha qaror qabul qilish kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Raqamli pedagogik texnologiyalarni stomatologiya ta’limiga integratsiya qilish o‘quv jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo‘ldi. Elektron ta’lim platformalari, virtual simulyatsiya vositalari hamda interaktiv o‘quv resurslari yordamida talabalar stomatologik kasalliklarning profilaktikasi, og‘iz gigiyenasi madaniyati va sog‘lom turmush tarziga oid bilimlarni chuqurroq o‘zlashtirish imkoniyatiga ega bo‘ldilar. Raqamli ta’lim muhitida tashkil etilgan o‘quv jarayoni talabalarning mustaqil ta’lim faoliyatini faollashtirib, klinik vaziyatlarni modellashtirish orqali amaliy ko‘nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalarining tahlili stomatologiya ta’limida integrativ yondashuvning ahamiyatini ham ko‘rsatdi. Stomatologiya, gigiyena, epidemiologiya va profilaktik tibbiyot fanlari o‘rtasidagi integratsiya talabalarning sog‘liqni saqlashga oid bilimlarini tizimli ravishda shakllantirishga yordam beradi. Bunday integrativ yondashuv stomatologik kasalliklarning etiologiyasi, patogenezi va profilaktik chora-tadbirlarini kompleks tahlil qilish imkonini yaratadi hamda talabalarning klinik fikrlash kompetensiyalarini rivojlantiradi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari stomatologiya ta’limida valeologik madaniyatni rivojlantirish nafaqat talabalarning individual sog‘liq madaniyatini shakllantirishga, balki ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatida profilaktik stomatologiya tamoyillarini keng qo‘llashiga ham xizmat qilishini ko‘rsatdi. Bo‘lajak stomatolog shifokorlar aholining stomatologik salomatligini saqlash, og‘iz gigiyenasi madaniyatini targ‘ib qilish va stomatologik kasalliklarning oldini olish bo‘yicha muhim ijtimoiy vazifani bajaradilar.

Mazkur tadqiqot natijalari boshqa ilmiy tadqiqotlar bilan ham uyg‘unlik kasb etadi. So‘nggi yillarda tibbiy ta’lim sohasida olib borilgan tadqiqotlar ham simulyatsion o‘qitish, muammoli ta’lim va raqamli pedagogik texnologiyalar talabalarning klinik fikrlashini rivojlantirish hamda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda samarali pedagogik vosita ekanligini tasdiqlamoqda. Ayniqsa, stomatologiya ta’limida profilaktik yo‘nalishdagi bilim va ko‘nikmalarni rivojlantirish uchun interaktiv va integrativ pedagogik metodlarni qo‘llash muhim ilmiy-metodik ahamiyatga ega. Shu bilan birga, stomatologiya ta’limida valeologik madaniyatni rivojlantirish jarayoni tizimli pedagogik yondashuvni talab etadi. Ta’lim jarayonida integrativ va raqamli texnologiyalarni samarali qo‘llash uchun o‘quv dasturlarini modernizatsiya qilish, interaktiv o‘quv resurslarini yaratish hamda talabalarning mustaqil ta’lim faoliyatini qo‘llab-quvvatlash muhim hisoblanadi. Bunday yondashuv stomatologiya ta’limining innovatsion rivojlanishini ta’minlash hamda bo‘lajak stomatolog mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligini yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qiladi.

Xulosa. O‘tkazilgan tadqiqot natijalari stomatologiya ta’limi jarayonida valeologik madaniyatni rivojlantirishda integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalarni qo‘llash yuqori pedagogik samaradorlikka ega ekanligini ko‘rsatdi. Zamonaviy tibbiy ta’lim sharoitida bo‘lajak stomatolog mutaxassislarni tayyorlash jarayonida nafaqat klinik bilim va amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish, balki sog‘lom turmush tarzi, stomatologik gigiyena madaniyati hamda profilaktik stomatologiya kompetensiyalarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot davomida stomatologiya ta’limida valeologik madaniyatni rivojlantirishga qaratilgan integrativ pedagogik model ishlab chiqildi va tajriba-sinov jarayonida amaliyotga joriy etildi. Ushbu model stomatologiya, gigiyena, epidemiologiya hamda profilaktik tibbiyot fanlari o‘rtasidagi integratsiya asosida tashkil

etilib, raqamli ta’lim texnologiyalari bilan boyitildi. Klinik vaziyatlarga asoslangan o‘qitish (case-study), muammoli ta’lim (PBL), simulyatsion o‘qitish hamda elektron ta’lim platformalaridan foydalanish talabalarning klinik-profilaktik fikrlashini rivojlantirishga, mustaqil ta’lim faoliyatini faollashtirishga va kasbiy kompetensiyalarni kompleks shakllantirishga xizmat qildi.

Tajriba-sinov ishlari natijalari stomatologiya talabalari orasida valeologik bilimlar, profilaktik stomatologiya ko‘nikmalari va sog‘lom turmush tarziga motivatsiya darajasi sezilarli darajada oshganligini ko‘rsatdi. Olingan natijalar integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan o‘quv jarayoni stomatologiya ta’limining samaradorligini oshirish hamda talabalarda profilaktik tibbiyotga oid kompetensiyalarni shakllantirishda muhim pedagogik vosita ekanligini tasdiqladi. Shuningdek, tadqiqot natijalari stomatologiya ta’limida valeologik madaniyatni rivojlantirish bo‘lajak stomatolog mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligini oshirish, aholining stomatologik salomatligini saqlashga qaratilgan profilaktik faoliyatni rivojlantirish hamda sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatdi. Umuman olganda, stomatologiya ta’limida valeologik madaniyatni rivojlantirishning integrativ va raqamli pedagogik texnologiyalariga asoslangan metodik tizimni ta’lim jarayoniga joriy etish bo‘lajak stomatolog shifokorlarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish, profilaktik stomatologiya tamoyillarini amaliyotga tatbiq etish hamda tibbiy ta’limning innovatsion rivojlanishini ta’minlashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar

1. Tukhtaeva N. et al. Using mind mapping in teaching computer science //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2024. – T. 3244. – №. 1. – C. 030028.
2. Ismanova A. yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirishning pedagogik tahlili //News of UzMU journal. – 2024. – T. 1. – №. 1.4. – C. 104-108.
3. Ismanova A. Upbringing of highly educated young people is the main basis for preventing religious extremism and terrorism //Экономика и социум. – 2022. – №. 10-2 (101). – C. 59-62.
4. Tukhtaeva N., et al. "November). Using mind mapping in teaching computer science. In AIP Conference Proceedings (Vol. 3244, No. 1). AIP Publishing. Arofat, I.(2016). Social-political need of fighting with Enlightenment against ideology of religious extremism and terrorism." European research 6.17 (2024): 96.
5. Mukhammadjonovich R. M. et al. Use of new innovative methods in teaching the science of information technologies and modeling of technological processes //Journal of Survey in Fisheries Sciences. – 2023. – T. 10. – C. 1458-1463.
6. Qobulova M. moslashuvchn onlayn o ‘quv tizimlari va ulardan tibbiy ta’limda foydalanish //News of the NUUz. – 2024. – T. 1. – №. 1.9. 1. – C. 107-109.1.
7. Mengliyev I. et al. Education artificial intelligence systems and their use in teaching //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2024. – T. 3244. – №. 1. – C. 030079.
8. Кобулова М. А. Основные направления использования компьютерных технологий в адаптивных онлайн обучающих системах //Universum: психология и образование. – 2024. – №. 10 (124). – C. 14-16.
9. Muhammadjonovich R. M. Tibbiyotda axborot texnologiyalari fanining zamonaviy o ‘qitish talablari //ta’lim, tarbiya va innovatsiyalar jurnali. – 2025. – T. 2. – №. 2. – C. 47-50.
10. Muhammadjanovich R. M. Virtual laboratoriyalar, simulyatsiyalar va elektron o ‘quv resurslaridan foydalanish mexanizmlari //ta’lim, tarbiya va innovatsiyalar jurnali. – 2025. – T. 2. – №. 2. – C. 41-46.

SAMARQAND UNIVERSITETI ILMIY AXBOROTNOMASI

НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК SCIENTIFIC REPORTS

Texnik muharrir **Sh.Xoliqulov**

Muharrirlar:

I.Sulaymonov - fil.f.d., dotsent
E.Arziqulov - f.-m.f.d., dotsent
O.Yusupova - fil.f.n., dotsent

Mas'ul muharrir:

A. Sh. Yarmuxamedov - f.-m.f.n.

Muassis: Samarqand davlat universiteti Manzil: 140104,
Samarqand shahri, Universitet xiyoboni, 15.
Telefon: (0 366) 240-38-47, Faks: (0 366) 239-13-87 e-mail:
axborotnoma.uz
SamDU «Ilmiy axborotnoma» jurnali tahririyati kompyuterida terildi. Bosishga 30.05.2026-yilda ruxsat etildi. Qog'oz o'lchami A-4. Nashriyot hisob tabog'i 10,00
Buyurtma raqami 845 Adadi 30 nusxa.

ISSN 2181-1296